

Hjemmesygeplejen i Karup gennem 50 år

Af Inger Merstrand, Lokalthistorisk Arkiv i Karup, 2009.

Announce om indførelse af hjemmesygeplejen. Denne annonce stod i Ugeavisen den 25. marts 1959.

I 1957 blev det lovpligtigt, at kommunerne skulle oprette en hjemmesygeplejeordning, og 1. april 1959 trådte ordningen i kraft i Karup kommune, der dengang kun omfattede Karup, Valterbæk og Bøgelund. Før den tid havde kvinderne, der traditionelt var hjemmegående, passet de syge, som ikke var indlagt på sygehuset.

Karup og Grove fælles om hjemmesygeplejersken

De to små kommuner, Karup og Grove, kunne ikke klare opgaven alene og gik sammen om at ansætte en sygeplejerske. De lå i hver sit amt og havde tilsammen 3800 indbyggere, og der var 20 km fra den ene ende af distriktet til den anden, så det kunne blive til mange kilometer i løbet af en dag, når der ofte var 2 besøg dagligt hos den syge. Den første hjemmesygeplejerske var Else Søbjerg, der var ansat med 48 timer om ugen. Der blev desuden ansat en afløser, som skulle afløse én dag ugentligt samt under ferier, kurser og sygdom - i begyndelsen også i Frederiks kommune, men efter få år kun i Karup og Grove. Hjemmesygeplejen hørte under Holstebro, men da Karup og Frederiks kommune blev lagt sammen i 1970, ændredes distriktet, og hjemmesygeplejen kom ind under kredslægen i Viborg.

Mange barselspatienter

Arbejdstiden var fra kl. 7 til 14 samt en time sidst på dagen. Hver morgen ringede hjemmesygeplejersken til den lokale vagtlæge og fik at vide, hvilke nye patienter hun skulle tage sig af. Da Else Søbjerg begyndte i 1959, var det almindeligt, at kvinderne fødte hjemme, og tiden indtil kl. 11 var som regel besat med barselspatienter, plejepatienter og sukkersyge, der skulle have insulin. I årene indtil 1976 blev der i alt født 700 børn i området, og et år var antallet endda oppe på 84 fødsler, men efterhånden fødte flere og flere på sygehuset, og i 1976 var der kun to hjemmefødsler. I de første mange år havde Else Søbjerg ikke noget kontor, men et depot i nogle skabe hjemme hos sig selv. Først da Karup fik et nyt rådhus, fik hun depot i kælderen under rådhuset.

Det nybyggede Karup rådhus 1970.

Døgnsygeplejen indføres

Plejhjemmet, der blev bygget i 1969, betød en aflastning for hjemmesygeplejen. Lederen var uddannet sygeplejerske og skulle tage sig af de syge på hjemmet; men da der samtidig kom nye opgaver, steg arbejdspresset alligevel. Som Else Søbjerg siger: "Hvis det havde været en forretning, ville

man sige, at det gik rigtig godt.” Og i 1974 blev det nødvendigt at ansætte flere sygeplejersker. I 1984 blev døgnplejen indført, og Inger Sangild blev ansat som ledende hjemmesygeplejerske. Samtidig blev der indrettet et kontor i rådhusets kælder. Antallet af hjemmesygeplejersker steg til 6, og midt i 1990’erne blev plejehjemmet en integreret del af hjemmeplejen, som nu også skulle tage sig af de syge på hjemmet. I 1989 holdt Else Søbjerg efter 30 år som hjemmesygeplejerske, Inger Sangild holdt i 2006 efter at have været ansat siden 1973.

Billede af beboere på plejehjemmet 1979. Manden til højre er Holger Sjørlev. Hvis nogen skulle kende de øvrige personer på billedet, hører Inger Merstrand gerne fra dem på tlf. 97 10 20 34.

Hjemmeplejen i dag

I dag er der 70 ansatte ved hjemmeplejen i hele den tidligere Karup kommune og 35 i selve Karup-området. Sygeplejerskerne udgør ca. en tredjedel, resten er social- og sundhedsassistenter og SOSU-hjælpere. Hjemmeplejen råder over 5 kommunale biler, og alle besøg og løn- og kørselsregnskab styres via en computer. Der arbejdes efter devisen: *Længst muligt i eget hjem*, og brugerne er derfor generelt meget dårligere end tidligere, når de kommer på plejehjem. Det giver naturligvis mere arbejde til hjemmeplejen, og samtidig er der et stigende antal psykisk syge og demente samt alkoholikere, der skal have antabus. Til forskel fra tidligere går der også meget tid med nyopererede patienter, der selv efter større operationer bliver sendt hjem kort tid efter, så selv om der stadig er sukkersyge og patienter med sår, har arbejdet ændret sig meget, siden Else Søbjerg begyndte for 50 år siden. Af de mange, der i tidens løb har arbejdet inden for hjemmeplejen, skal nævnes Karen Lyngkjær Pedersen og Tove Jensen, som begge i en årrække har været ledere af hjemmehjælpen.